

Πριν από περίπου δέκα έτη το ελληνικό τραπεζικό σύστημα διατηρούσε ακόμη ισχυρά στοιχεία προβληματικότητας. Το βάρος των υπερδανεισμένων επιχειρήσεων τεράστιο, το χαρτοφυλάκιο επισφαλές, το κόστος λειτουργίας μεγάλο, η μηχανοργάνωση ελλιπής, οι πολιτικές επιρροές ισχυρότατες, ο ανταγωνισμός ανύπαρκτος, τα επιτόκια στα ύψη σχεδόν συμφωνημένα στ' αυτά επίπεδα απ' όλες τις τράπεζες. Τα περισσότερα των στοιχείων παρέπεμπταν σ' ένα δυσκίνητο σύνολο, που μάλλον περιόριζε, παρά ενίσχυε την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Χρειάστηκε πολύς κόπος, όλα τα προηγούμενα χρόνια, για να έλθει σε κάποιο λογαριασμό και κυρίως να μπορέσει ο κρατικοτραπεζικός τομέας να ξεφύγει από το καθεστώς της αδράνειας, που κρατούσε μεγάλες και ισχυρές μονάδες σχεδόν ανενεργές.

Σήμερα η εικόνα είναι εντελώς διαφορετική. Οι τράπεζες και ιδιαίτερος οι κρατικές, υπό την πίεση του ανταγωνισμού στην προοπτική ένταξης στο απελευθερωμένο περιβάλλον, αφυπνίσθηκαν, κινητοποιήθηκαν και τώρα λειτουργούν με άλλους όρους και σε εντελώς διαφορετικό καθεστώς. Η προβληματικότητα της δεκαετίας του '80 έχει ξεπεραστεί προ πολλού και πλέον κυριαρχούν οι τάσεις μεγέθυνσης και ενοποίησης. Οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη και ένας πυρετός αναγέννησης κυριαρχεί στον τραπεζικό τομέα.

Η Εθνική Τράπεζα ο μεγάλος ασθενής των προηγούμενων δεκαετιών, φαντάζει σήμερα υγιέστατη, έχει ενεργό συμμετοχή στις περισσότερες των μεγάλων ελληνικών οικονομικών υποθέσεων, έχει απελευθερωθεί από τις αγκυλώσεις του παρελθόντος και διεκδικεί διεθνή ρόλο. Στην εγχώρια δε αγορά είναι εκείνη που κινεί πλέον τις διαδικασίες του ανταγωνισμού,

είναι η τράπεζα που μπορεί πια να υποβοηθήσει σημαντικά την ανάπτυξη της χώρας. Την ίδια στιγμή η Εμπορική Τράπεζα έχει ξεφύγει πια από το λήθαργο και πλέον διαθέτει πόρους και ισχύ ώστε να επανατοποθετηθεί στην εσωτερική αγορά. Την ίδια στιγμή η Ισχυροποίηση της Τράπεζας Πίστωσης, μετά την εξαγορά της Ιονικής, είναι σημαντική, με αποτέλεσμα να μπορεί πια ν' ανταποκριθεί με δύναμη στον ανταγωνισμό των επιτοκίων που αναμένεται να οξύνει η Εθνική Τράπεζα, μόλις δοθεί το σήμα από την Τράπεζα της Ελλάδος. Από εκεί και πέρα η μάχη περί την Εργασία, δίδει τον τέταρτο ισχυρό πόλο στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα, ενώ υπάρχουν περιθώρια για την ανάπτυξη και ενός ακόμη ομίλου με μικρότερες δυνάμεις, που σήμερα μοιάζουν περιθωριακές, αλλά συνενούμενες μπορούν να δώσουν μια ακόμη μεσαίου μεγέθους τράπεζα.

Αλλά προφανώς η υπόθεση δεν τελειώνει εδώ. Τούτη η περίοδος περιγράφεται ως πρώτη φάση. Θα υπάρξει και δεύτερη αφού προηγουμένως εξαντληθούν οι δυνατότητες που κρύβουν παλαιές ισχυρές και παραμελημένες τραπεζικές δυνάμεις. Υπάρχουν πολλά ακόμη ν' αλλάξουν και κυρίως να αναζωογονηθούν οι μεγάλοι τραπεζικοί οργανισμοί του κράτους, όπως η Αγροτική Τράπεζα, η ΕΤΒΑ και κυρίως το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, που σε προηγούμενες περιόδους πρωταγωνίστησαν στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και τα τελευταία χρόνια είχαν περιπέσει σε τέλμα. Σε μια περίοδο δε υπερανάπτυξης του χρηματοπιστωτικού τομέα συνιστά σχεδόν έγκλημα η διατήρηση σε καθεστώς αδράνειας των παραπάνω πιστωτικών ιδρυμάτων. Η ΕΤΒΑ ήδη δείχνει να έχει εισέλθει σε περίοδο εξυγίανσης. Αν η προσπάθεια συνεχισθεί με επιμονή, μπορεί συντόμως να προκύψει ένας νέος αναγεννημένος αναπτυξιακός τραπεζικός οργανισμός, ικανός να πλαι-

σιώσει άλλες κρατικές υπό εξυγίανση τράπεζες. Στην Αγροτική Τράπεζα επίσης διαμορφώνονται συνθήκες εξόδου από την πολυετή κεκαλυμμένη προβληματικότητα, ικανές να δώσουν ορμή στην παραμελημένη αγροτική πίστη. Ακόμη και το εν υπνώσει Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, μπορεί να βγει από το λήθαργο αν υπάρξει εκμετάλλευση της σημερινής συγκυρίας. Ένας οργανισμός που είχε θριαμβεύσει στο παρελθόν, ως φορέας της λαϊκής αποταμίευσης, τείνει σήμερα να περιθωριοποιηθεί, λόγω των αγκυλώσεων και της πολιτικής αδράνειας των υπευθύνων. Αν μετεξελισσόταν σε κανονικό πιστωτικό ίδρυμα, όπως αντίστοιχοι πιστωτικοί οργανισμοί στην Ευρώπη, θα μπορούσε να διαμορφώσει υπεραξίες, οι οποίες και να ξεπερνούσαν το 1 τρισ. δρχ. με αποτέλεσμα ν' αποτελέσει μια ακόμη βάση της διαδικασίας μετεξέλιξης της εγχώριας τραπεζικής αγοράς.

Το βέβαιο είναι ότι σε δύο-τρία χρόνια θα έχουμε μια εντελώς διαφορετική τραπεζική αγορά και το ζήτημα που εγείρεται είναι αν αυτή όντως θα υπηρετεί τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας. Είναι ίσως τούτο το μέγα ζητούμενο της εξελισσόμενης αναδιάταξης των δυνάμεων. Αν δηλαδή το νέο τραπεζικό τοπίο θα διαμορφώσει συνθήκες ικανές να στηρίξουν την επιδιωκόμενη ανάπτυξη της οικονομίας, αν θα μπορέσει να προσφέρει ευκαιρίες με τη σειρά του για την αναγέννηση του συνόλου της ελληνικής οικονομίας, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα που θα κερδίσει από τη συντελούμενη αναδιαμόρφωση. Και εδώ σ' αυτή τη μεταβατική περίοδο δεν έχουμε ακόμη αποδείξεις. Ας ελπίσουμε ότι τελικώς όλη τούτη η μεταβολή δεν θα περιορισθεί απλώς στη μεγέθυνση και στην ισχυροποίηση των δυναμικών τραπεζικών δυνάμεων, αλλά θα μεταφέρει οφέλη στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας.

